

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta Pedagogická

Katedra českého jazyka a literatury

ANALÝZA KNIHY POVÍDEK HOVĚZÍ KOSTKY

Bakalářská práce

Tereza Šafaříková

Specializace v pedagogice

Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. Věra Zelenková

Plzeň, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 26. června 2016

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Věře Zelenkové, za cenné rady, připomínky a vstřícný přístup během zpracování bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	2
1. EMIL HAKL	4
2. OBSAH POVÍDEK	5
2.1. Miliónový čas (1986)	5
2.2. Démoni ticha (1993).....	6
2.3. Vzácná paní, to se ví... (služební romance, 1996).....	7
2.4. Ztracené odpoledne (2002).....	7
2.5. Rychlá verze (2004)	8
2.6. Planeta Žižkov (2006)	8
2.7. Deštník z Londýna (2009).....	9
2.8. Hovězí kostky (2011)	10
2.9. Monolog (železniční vaudeville, 2012).....	11
2.10. Návštěva (2013)	11
2.11. Čajovna (2014).....	12
3. POSTAVY A PROSTŘEDÍ	13
3.1. Postavy	13
3.2. Prostředí	18
4. SHRUTÍ POSTAV A PROSTŘEDÍ	20
5. POSTAVY, HRDINA A JEJICH KOMPOZICE Z HLEDISKA PÁSMU PROMLUV	22
6. HLAVNÍ POSTAVA/VYPRAVĚČ	23
7. JAZYK	25
8. SHRUTÍ POVÍDEK	28
9. LITERÁRNÍ DÍLO, ZASAZENÍ DO KONTEXTU AUTOROVY TVORBY	30
10. INTERNETOVÉ RECENZE NA KNIHU	32
10.1. Shrnutí recenzí.....	34
ZÁVĚR	36
RESUMÉ	38
SUMMARY	38
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	39
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	41
1. Příloha	41
2. Příloha	42

ÚVOD

Cílem této práce je stručně představit současného českého spisovatele Emila Hakla. Jádrem však je Haklovo dílo *Hovězí kostky*, což je soubor jedenácti povídek vydaných v roce 2014. Jednotlivé povídky jsou řazeny chronologicky a mají vždy stejného vypravěče, ten je zároveň také hlavní postavou. Tématem celé knihy je průběžné zaznamenávání změn, které se staly během necelých třiceti let. Každá povídka vypráví děj vybraného roku, čtenáři je vždy sdělen u nadpisu. První vyprávění tak začíná již v roce 1986 a poslední je z roku 2014.

Budu se tedy snažit o nastínění obsahů všech jedenácti povídek, a v nich se následně zaměříme na vybrané postavy a prostředí. Tyto dva fenomény jsou totiž v knize nejvíce proměnlivé. Pro lepší demonstraci a charakteristiku postav či prostředí se vždy v těchto částech objeví citování přímo z knihy (například dialogů nebo popisů figur), na kterých je mimo jiné také viditelný styl psaní a užitý jazyk tohoto autora. Z těchto dvou fenoménů pak tedy vyvodíme určitý závěr.

Dále bychom se pozastavili u jednotlivých postav, konkrétněji u kompozice z hlediska pásma promluv. Jednotlivými povídkami, mezi kterými jsou i několikaleté pauzy, totiž projde poměrně mnoho postav, avšak nikdy si nejsme zcela jisti, jak moc je pro hrdinu osoba důležitá. Čtenáři tak někdy nejsou zodpovězeny úplně všechny otázky, to však znamená, že autor tím nechává volný průchod čtenářovy fantazie. Pro představu vždy přiložím příklad dialogů, které se v textu mezi postavami objevují. Hakl v této knize vystřídal hned několik vypravěčských forem, ty jsou v této části prezentovány teoreticky i prakticky.

Další část bude věnována specifickému, pro Hakla velice typickému užívanému jazyku díla. V jazykové rovině se totiž autor nebojí používat vulgarismy či nespisovné lexémy, díky kterým, podle mého názoru, vždy dokonale a vtipně vystihne a podtrhne danou vyprávěnou situaci. Tím, že autor užívá krátké a úsečné věty, se z textu stává rytmický a velmi příjemně čtivý text. Vždy se tato fakta budu snažit dokládat na příkladech.

Po předchozích částech, ve kterých je mnoho znaků demonstrováno na konkrétních příkladech, jsem se v další kapitole letmo zaměřila na celkové zasazení tohoto díla do kontextu autorovy tvorby. Zmíním se, zda můžeme vyzorovat nějaké změny či stejné rysy s předchozími vybranými autorovými knihami.

V závěru práce jsem se pak zabývala náhodným výběrem recenzí a názorů o této knize. Ty čtenáři umístili na internetové servery. Z obsahů jednotlivých příspěvků jsem je mezi sebou

porovnala. Následně z nich vyplývá, že kniha na většinu čtenářů působí stejně a mají z ní velmi podobné pocity.

Důvodem, proč jsem si tohoto autora vybrala, je převážně jeho specifický, pro něj typický styl psaní, které mě osobně baví. V jeho knihách se často objevují situace, v nichž by se nejspíše z nás našel. Tento spisovatel si tak rozhodně zaslouží větší pozornost, i když se mu ji, podle mého názoru, zdaleka tolik nedostává.

1. EMIL HAKL

Tento český spisovatel, vlastním jménem Jan Beneš, se narodil 25. března 1958 v Praze, kde také dodnes žije. Mezi roky 1987 a 1991 studoval obor tvorba textu na Konzervatoři Jaroslava Ježka. Ve svém životě si prošel spoustou povolání. Živil se například jako aranžér, knihovník, strojník na čerpací stanici, zvukař, textař reklamních agentur, literární redaktor čtrnáctideníku časopisu Tvar, časopisecký editor, v současné době pracuje jako novinář v týdeníku Instinkt. Jeho publikace jsme také mohli najít v časopisech jako Iniciály, Literární noviny, Aluze, Salon, Hospodářské noviny, Týden a dokonce i v internetovém časopise Dobrá adresa.

V 80. letech trávil svůj čas v různých amatérských divadelních formacích, kde pracoval na dramtizaci knižních předloh a jejich realizaci. Spolu s několika dalšími lidmi roku 1988 založil volné literární sdružení *Moderní analfabet*.¹ S tímto sdružením dále spolupracovala řada autorů, divadelníků a hudebníků. Jádrem tohoto sdružení byla pravidelná autorská vystoupení v nejrůznějších pražských i mimopražských klubech. Hakl je také spjat s literárním Pant klubem.

V roce 1998 se začal věnovat próze. Jeho publikace se objevují v řadě sborníků i knižních výborů (Německo, Rakousko, Polsko, Slovinsko, Francie, Velká Británie). Emil Hakl byl také několikrát za svá díla oceněn. Cenu Magnesia Litera 2003 získala novela *O rodičích a dětech*. Byla i přeložena do několika jazyků, a dokonce zfilmována na stejnojmenný celovečerní snímek v režii Vladimíra Michálka. Dalším oceněním byla v roce 2010 Cena Josefa Škvoreckého za knihu *Pravidla směšného chování*. Román *Skutečná událost* byl také roku 2013 oceněn, a to další cenou Magnesia Litera za nejlepší prózu.

Emil Hakl je v dnešní době považován čtenáři za prozaickou hvězdu, která má kromě svých fanoušků ustálený okruh adresátů, mezi nimiž jsou hlavně literární kritici, redaktoři a další lidé, kteří jsou svou informovaností schopni utvořit komunitu, která současnou literaturu čte, pěstuje a utváří její „image.“

---

¹ Dalšími zakládajícími členy byli: Vítězslav Čížek, Markéta Hrbková, Jaroslav Jablonský a Jan Kment. Viz z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=159>.

2. OBSAH POVÍDEK

2.1. Miliónový čas (1986)

Dějová linie:

Děj první povídky je datován do roku 1986 a vypravěč čtenáře na začátku seznamuje s přítelkyní Betynou. Chodí s ní zhruba rok a půl, avšak jejich vztah začíná vyhasínat. To je přivede k nápadu vyrazit s pár kamarády na dovolenou do Bulharska, aby si osvětlili budoucnost svého vztahu. Během jejich dlouhé cesty vlakem si navzájem s přáteli vypráví o svých životních dobrodružstvích. Při pěším výstupu na horu Vichren začíná hrdina řešit svou Betynu, která se během výstupu více baví s jedním z výletníků – Kolejkou.

Po pár dnech konečně parta dorazí na pláž u moře, kde se v blízkém lesíku také utáboří. Po chvíli zjišťují, že na místě nejsou zcela sami. Opodál totiž objeví utábořenou rodinku a stráví s ní večer.

Během jejich kempování se za nimi vždy po několika dnech přichází podívat dva vojáci. Upozorňují je na to, že se nachází na přísně střeženém vojenském pásmu a že tam nemají co dělat. Skupinka je ale vždy pohotově uplatí cigaretami nebo alkoholem a tím vojáci „zapomenou,“ proč přišli.

Jednoho rána, když si náš vypravěč odskočí, přistihne Kolejku, jak se snaží dostat k Betyně do spacáku. Nic v tu chvíli ale neudělá. Při zpáteční cestě vlakem se už Kolejka s Betynou objímá, ale naše hlavní postava to stále nijak neřeší. Vše v sobě pouze dusí a pozoruje je. V jednu chvíli se mu podaří pomocí nenápadných posunků Betynu dostat z jejich kupé. Domnívá se, že si chce Honza promluvit. Ten však vytáhl nůž. Betyna se lekla a ustupuje celým vlakem až do posledního vagonu. Tam propukne v záchvat smíchu a i náš hrdina se začne smát. V tu chvíli se tam také objeví vyděšený Kolejka, je připraven hned zasáhnout. To ale není potřeba, protože vidí, že se tato situace obrátila jen v hloupý vtíp.

Po příjezdu se Betyna nastěhovala ke Kolejkovi, ale i tak se dál scházeli s naším hrdinou.

2.2. Démoni ticha (1993)

Dějová linie:

Další povídka se odehrává v Praze, sedm let po výletu do Bulharska. Na začátku vypravěč čtenáře seznamuje s každoročním přáním, které nikdy neuskutečnil, a to na pár dní vyjet si někam pryč - nejlépe sám. Sám sebe přesvědčuje o tom, že to nebude taková věda. Stačí přece sbalit pár věcí do batohu, mapu okolí Prahy a může vyrazit. Tohle jeho snění ale přeruší telefon jisté Laury. Měl se s ní prý údajně seznámit zhruba před dvěma roky v klubu. On si na ni ale nepamatuje. Laura se shání po jistém Kotalíkovi, ten chtěl s Honzou spáchat sebevraždu. Ani tento nápad si bohužel nepamatuje. I tak se ale společně s Laurou shodnou, že by se mohli zase někdy vidět.

Děj pokračuje rychlým odjezdem z bytu za dobrodružným výletem. Cestou autobusem stále přemýšlí nad historkou z klubu a svým plánem o sebevraždě. I tak si ale na nic nevzpomíná. Vystupuje tedy ve vesničce Voznice a vydává se do lesů. Poprvé je tu recipient obeznámen s věkem hrdiny – je mu třicet šest. Se zapadajícím sluncem se utáboří, rozdělá oheň a opéká si předpřipravené špízy.

Během rozjímání u ohně si najednou začne matně vzpomínat na Lauru, když ale v tom ho vyruší blížící se zvuky. Z větví stromů najednou vystoupí vysoká figura v kabátě a hned se ho začne vyptávat na alkohol. Ten však u sebe hrdina nemá, ale i tak si záhadný muž přisedá k ohni. Poprvé se v knize dozvídáme jméno našeho vypravěče, když se panu neznámému představuje – Honza. Nabízí mu i své jídlo. To samozřejmě podivín neodmítne. Chvillemi prohodí pár slov a pak zase jen poslouchají ticho kolem nich. Najednou se bezejmenný muž zvedne a odchází s tím, že Honza stejně nemá žádný alkohol.

V té tmě a osamění se Honzovy myšlenky opět vrací k Lauře a ty ho zároveň uspí. Ráno ho probouzí různé zvuky žijící přírody kolem. Hned se balí a pokračuje dále v cestě. Když pak dorazí domů, najde v diáři nepojmenované telefonní číslo. Jen doufá, že patří Lauře. V závěru povídky Lauru telefonicky zastihl a domlouvá se s ní na schůzce.

2.3. Vzácná paní, to se ví... (služební romance, 1996)

Dějová linie:

Třetí povídka čtenáře zavede do roku 1996. Děj se na začátku odehrává v autě s Honzovým kamarádem Floriánem, jede se totiž ukázat rodičům své těhotné přítelkyně Baňky. Po dlouhém bloudění konečně doráží do Říмова.

Hned ve dveřích je vítá svérázná Baňčina mamka a omlouvá dceru za její nepřítomnost. Upozorňuje je, že se kvůli nevolnosti možná vrátí až příští ráno, tak jim navrhnou, jestli si zatím nechtějí projít zdejší město. Ve městě se zastaví v hospodě, kde se dozvídáme, že Floriánova Baňka chodila dříve i s Honzou.

Když se někdy v pozdních hodinách vrací společensky unavení zpět do domu, mají už obrovský hlad. V domě nachází hrnec s připraveným kančím na následující Štědrý den, ale i přesto "tak trochu" ochutnají. Ráno Honzu vzbudí hlas Baňčiny maminky. Ta se ptá manžela, kde je to připravené maso pro prase... Raději ještě usíná.

Když se pak vzbudí podruhé, zjišťuje od Floriána, že Baňka kvůli nevolnosti nepřijede ani dnes. Kluci přijdou s nápadem, že se za Baňkou vydají a prosí mamku o náčrt cesty k ní. Zároveň se jí také přiznávají, že to ztracené jídlo pro prase snědli v noci oni. Propadá záchvatu smíchu. Na závěr konečně sedají do auta a Florián oznámí Honzovi, že za Baňkou se nejede, protože si je stoprocentně jistý, že má někoho jiného.

2.4. Ztracené odpoledne (2002)

Dějová linie:

Čtvrtá povídka recipienty zavede na palubu lodě plující po Vltavě, kde se náhodou Honza potká s hledaným Kotalíkem. Na toho se ve druhé povídce poptávala i Laura. Čtenáři je osvětleno, že s Laurou hrdina žil šest let. Během cesty si s Kotalíkem navzájem vypráví o svých životech a zároveň také vzpomínají na staré časy. Kotalík převážně mluví o jeho rozvráceném vztahu a svěruje se, že neví, zda má cenu se ještě snažit o jeho záchranu. To u Honzy vyvolá myšlenku na Lauru, která se právě v tuhle dobu u něj balí a stěhuje se pryč kvůli jeho nevěře.

Jejich vzpomínání si „okoření“ lysohlávkami, které mu nabídne jeho dávný známý. Po dlouhé konverzaci se loď konečně dostává do konečné zastávky. Obě naše postavy pak ještě

spolu kráčí podél řeky, kde je však překvapí Kotalíkova rodina – žena se synem. Ten s nimi okamžitě odchází a loučí se s Honzou.

V závěru této povídky hrdinovi volá Laura s prosbou o pomoc kvůli balení jejích věcí.

2.5. Rychlá verze (2004)

Dějová linie:

Vyprávění pokračuje po dvou letech a odehrává se u Honzy v jeho zaměstnání – v redakci. Hned na začátku „zabíjí“ svůj volný čas v práci se svou nadřízenou Nad'ou popíjením skleniček alkoholu. Po pár větách vypravěč recipienta seznamuje s faktem, že s Laurou jsou opět spolu, ale málokdy se vidí kvůli výjezdům. Ty jsou však součástí její práce.

Víkend ale opět tráví Honza sám. V neděli je pozván na párty ke své šéfové domů, kde se má předvést svými kulinářskými schopnostmi a uvařit pro všechny guláš. Po chvíli si ho hned Nad'a odvádí do kuchyně, kde mu v rychlosti ukazuje, kde co je a mizí opět v davu návštěvníků. Dobrovolně se mu nabídne s pomocí jeden z účastníků. Když má dojít ke krájení masa, zjišťují, že tři čtvrtě z něj zapáchá a vlastně celkově je úplně nepoužitelné, protože paní šéfová koupila špatný druh masa. Samozřejmě výsledek dopadl katastrofálně a celým „párty“ bytem se valí trapné ticho.

V závěru a po evidentním neúspěchu Honzova guláše mu Nad'a předhodí, zda má hotový článek na zítra. Hrdina se tedy v pozdních nočních hodinách vrací zpět domů, kde se konečně vidí s Laurou.

2.6. Planeta Žižkov (2006)

Dějová linie:

Následující povídka začíná cestou ulicemi směrem na Žižkov. Hrdina míří do oblíbeného, klubu Planeta Žižkov, kde se má dnes sejít se svým dávným známým. V baru je momentálně rušno. Po chvíli konečně přichází očekávaný Daktyl. S ním se náhodou seznámil na jednom večírku. Hned si přisedá k Honzovi, ten kamaráda popisuje jako tichého a neprojevujícího se člověka. I tak se konverzace rozjede. Daktyl začne vyprávět o svém výletě do muzea na letadlové lodi v New Yorku, který podnikl se svými dětmi nebo o jeho cestě do Polska. Honza je chvílemi až v udivení, jak se Daktylovi po pár pivech rozvázal jazyk.

Během jejich rozhovoru si Honza začne všímat dvojice, sedí u vedlejšího stolu přímo za Daktylovými zády. Jde o mladou ženu popíjející víno a štíhlého muže, který je ponořený do četby nějakého časopisu. Nevypadají však, že by se navzájem znali. I tak se žena začíná snažit o mužovu pozornost a na něco se ho ptá. V tom hluku však vypravěč neodhalí téma jejich konverzace. Po nějaké době si muž k ženě konečně přisedá blíže a vše končí vášnivými polibky. Hrdina vše od vedlejšího stolu se zájmem pozoruje.

Velká romantika však náhle skončí tím, že se žena bez jakýchkoli komentářů začne oblékat a odchází z baru. Muž tedy opět pokračuje ve čtení svého rozečteného časopisu.

V závěru povídky se naše dvě hlavní postavy rozhodnou opustit bar a se slovy, že se opět musí někdy sejít, aby mohl Honza Daktylovi povyprávět, co se mu celou dobu dělo za zády, se loučí.

2.7. Deštník z Londýna (2009)

Dějová linie:

Začátek sedmé povídky se odehrává v metru. To se z neznámých důvodů zastaví někde mezi stanicemi v černočerném tunelu. Právě tímto metrem cestuje hlavní postava za Markem na vlakové nádraží. Po pár odstavcích je čtenáři jasné, že děj se neodehrává v pražském prostředí. Přesunuli jsme se do Londýna, kde má Honza prezentovat překlady svých povídek.

Cestou vlakem se ho Marek vyptává na dojmy z Londýna a co předešlý den po příjezdu dělal. Když konečně přijíždí do cílového městečka, hned se vydávají najít nějakou místní hospůdku, aby ochutnali zdejší pivo. Po žízni však rychle přichází hlad a tak se opět vydávají do ulic, aby našli restauraci. V ulicích je po chvílce oslovuje místní člověk mluvící česky a hned jim povídá o tom, jak je rád, že dorazili, ale bohužel jsou zde moc brzy. Čtení totiž bude probíhat až za pár hodin. To však pro ně není problém, alespoň se budou moci někde najíst.

Když konečně nastane hodina H a Honza společně s Markem přichází do knihkupectví, kde má probíhat předčítání, říkají si, že určitě nikdo nepříjde. Opak je však pravdou. V knihkupectví na ně čeká dav. Po velice povedeném čtení jsou oba pozváni na večeři, kde zakončí svůj dlouhý den.

Následujících pár dní stráví opět na cestách. Mají stále stejný cíl – předčítání. Během tohoto cestování se Honza dokonce seznamuje s maminkou Marka, která v Londýně žije už třicet let.

Poslední večer tráví dvojice v klubu popíjením alkoholu. Honza si tu všimne osoby. Ta je podobná Kevinu Spaceymu. Marek ho však ujistí, že tohle není jen člověk, který je Kevinovi podobný, ale že je to opravdový americký herec Kevin Spacey. Do tohoto klubu běžně chodívá. Po chvílce, když Kevin z baru odejde, ptá se Marek Honzy, jestli chce hercovu použitou skleničku jako upomínku. Než Honza stačí odpovědět, Marek cestou z toalety skleničku nenápadně vezme a pod stolem ji pak podává Honzovi.

Během tohoto sedánku se k nim připojí zdejší Jamajčanka, která o sobě tvrdí, že je umělkyně. Své umění se snaží předvést kresbou portrétu našeho hrdiny a v závěru mu ji daruje.

Následující den je zároveň dnem posledním. Hrdina se ocitá na zdejším letišti a Honza tak letí zpět do Prahy.

2.8. Hovězí kostky (2011)

Dějová linie:

Dva roky od příjezdu z Londýna uběhlo k osmé povídce v řadě, jejíž děj se odehrává v noční deštivé Praze. Když hrdina stojí pod deštníkem na zastávce, přijde k němu neznámý Ukrajinec a zve ho okamžitě na večírek. Honzu však tyto akce už přestaly bavit, a proto slušně odmítne. Ukrajinský spoluobčan je ale neodbytný a vnutí mu své telefonní číslo s tím, že se mu má ještě během dneška ozvat. Pro jeho klid Honza souhlasí a s příjezdem spoje ho neznámý Ukrajinec opouští.

Po chvílce se z davu na zastávce objevuje další známá tvář. Hned se spolu dají do řeči a vymýšlejí, kam v takovou noční hodinu zajít na kávu a kde by si mohli sdělili novinky. Nejdříve čtenáři není úplně jasné, o koho jde, nakonec se ale ukáže, že je to Honzův syn, který hodně cestuje po celém světě. Když konečně dorazí do jednoho z barů, vypráví syn několik nashromážděných historek. Jakmile se dostanou k tématu partnerských vztahů, ukáže se, že Honzův syn už má také potomka. Toho však vychovává matka se svým manželem. Není si však vědom toho, že se nejedná o jeho biologické dítě. Také Honza poté přiznává, že je pár dní po rozchodu s partnerkou.

Když se po dlouhé konverzaci rozhodnou k odchodu, Honza synkovi nabízí nocleh u něj doma. Láká ho na hovězí maso, které by ráno udělal. Během cesty ale syn potká svou kamarádku, kvůli které pak svého tátu v brzkých ranních hodinách opouští.

2.9. Monolog (železniční vaudeville, 2012)

Dějová linie

Devátá povídka Monolog patří mezi ty kratší povídky z celé knihy. Děj se odehrává ve vlaku, když Honza jede navštívit svou sestřenicí. Na nástupišti si k němu přisedne žena, s níž se zde údajně potkává poměrně často. Je to člověk mající kolem sebe mnoho lidí, ale s nikým prý není pořádná řeč. Celou cestu tak žena hovoří o svých problémech a událostech z několika uplynulých týdnů. Vypráví například o problémových sousedech, o zdravotních potížích nebo o dětech. Náš hrdina se v této povídce ke slovu skoro vůbec nedostane. I tak však svou spolucestující rád vyslechne.

2.10. Návštěva (2013)

Dějová linie

Předposlední povídka čtenáře zavede do bytu Honzova kamaráda a hned po příchodu začnou diskutovat o Černobylské havárii. Během jejich konverzace se v troubě pečou tři kachny. Než budou hotové, otevírají si lahev vína a pojídají chlebičky. Po chvíli se k nim přidává Pát'a-Pát'a a Vaska. Čekání na kachní hody si krátí vzpomínáním na staré časy. Dojde i na politickou situaci. Po třech hodinách jsou konečně kachny hotové a masová slavnost může začít.

V tento den se očekává let asteroidu po obloze. Je znám i jeho přesný čas. Když tedy po vydatné večeři nastane ten daný okamžik, Honza čeká, že se něco stane a že něco ucítí. Nic se však nestane. Vše proběhlo bez jakýchkoli změn.

Někdy v ranních hodinách se parta začíná rozpadat. Vaska odešel a Honza se už také pomalu loučí. Před odchodem ještě tradičně dostává CD s vypálenými filmy a nějakými fotkami.

Cestou nočním spojem hrdina pozoruje mládež, která se očividně vrací z nějaké párty. Když konečně dorazí do místa svého bydliště, potká ještě svého soused. Prohodí s ním pár slov a prožitý náročný den konečně končí.

2.11. Čajovna (2014)

Dějová linie

Poslední povídka čtenáře zavede do krámků s čaji, kam často Honza chodívá. Snaží se zde najít ten správný čaj pro sebe, ale ne a ne ho objevit. Vstřícná prodavačka mu s výběrem pomáhá. Nakonec si vybere a se zabaleným čajem odchází zasněženými ulicemi směrem ke kostelu, kde má s někým sraz.

3. POSTAVY A PROSTŘEDÍ

3.1. Postavy

V této části bych se chtěla zaměřit na postavy hlavní i vedlejší a prostředí, které následně obecně charakterizují. V povídkách se mihne poměrně mnoho postav, proto vyberu jen některé z nich a zmíním jejich rysy.

Postavy fikčního světa podle publikace *Naratologie: strukturální analýza vyprávění* mohou být rozděleny do tří skupin – *syntetická dimenze*², *mimetická dimenze* a *tematická dimenze*.³ Nutno říci, že každá postava je složená ze všech těchto tří dimenzí. Je pak na autorovi, jakou z dimenzí záměrně u dané postavy zvýrazní. (Kubíček, 2013: 62)

Chtěla bych se teď zastavit u mimetické dimenze, v níž si fikční postavu čtenář spojí s osobou z reálného světa na základě určitých rysů nebo chování. Autor tento způsob zesiluje například přímými řečmi, které se v díle často objevují. Mnohokrát je v promluvách postav užito hovorových výrazů přibližující recipientovi fikční svět se skutečným. Zároveň takto promlouvající postavy dostávají jistý prvek komičnosti.

„Vítám vás, Matýsku, dobrej den, Matýskův kamaráde! Baňka je na návštěvě, přijde za pár hodin, tak zatím pojdte dál, já vám udělám turkáá... Či si dáte něco ostřejšíhóó?“⁴

Pro lepší autentičnost postav Hakl v dialozích užívá i takové jazykové formy, které jsou pro danou osobu typické. Jde například o rozhovor hlavní postavy s ukrajinským spoluobčanem. Opět se tím zesiluje mimetičnost a realističnost.

Přestane ti líbat ruku, zbrunátní: „Ně Russkij! Ukrajina! Ukrajina!“

„Aha – Ukrajinec,“ zopakuješ po něm.

„Ně Ukrajinec,“ řve na tebe, rve ti z ruky paraple, cloumá s tebou, skřípe ti zuby těsně u ksichtu.

„Ja Zakarpatskaja Rus!“⁵

---

² V této dimenzi se díky textovým znakům konstruuje postava, které však nereferují ke skutečné osobě. (Kubíček, 2013: 62)

³ Tematická dimenze dává postavě ve vypravovaném světě určitý úkol (není tedy v ději náhodou). (Kubíček, 2013: 62)

⁴ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 48.

⁵ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 136.

V textu se také setkáváme s historkami nemající žádný význam či s dalšími tématy, s nimiž se dostáváme do kontaktu dennodenně (recept na hovězí guláš apod.). Rovněž tyto historky upevňují věrohodnost a reálnost postav. V příkladu je zachycen útržek dialogu povídky *Planeta Žižkov*, který hrdina náhodou zaslechl během jeho návratu domů.

„Nevim, co mam dělat, mi porad’.“

„Neporadim, Bory nebo Ostrov – maš to samy. Ak si v riti, tak si aj v prdeli.“⁶

Mimetická dimenze je také velmi posilována popisem prostředí a charakterizováním postav. Jde o tzv. motiv všednosti přibližující recipientovi všední život obyčejných lidí.

Vlevo se míhají karlínské pavlače, peřiny v oknech, útulně zavšivené dvorky. Načež se otevře vybouraná pláň před Palmovkou, z níž trčí pár roztodivně pokroucených, vesměs nedostavěných architektonických výkřiků.⁷

Vysedlé lícní kosti, vyzývavě špičatý nosík, sestřih chovankyně carského chudobince – krátké husté mužické pačesy.⁸

Dále pak není nouze ani o vedlejší postavy oživující atmosféru prostoru, avšak součástí příběhu nejsou. Jde o figury, na které by naše pozornost ve skutečném světě rozhodně nepadla. Tyto postavy tak prostor pouze vyplňují. Hrdina se s nimi nedostane do žádného kontaktu, jde jen o interpretaci okolí. V povídce *Návštěva* se s takovými postavami můžeme setkat hned na začátku vyprávění:

Proti mně na přechodu bělovlasá žena se synem, jemuž zakrývá obličej léta nestříhaný šedivý plnovous. Odevzdaně čekají na zelenou. Syn svírá držadlo přetíženého dětského kočárku, narvaného čímsi, co dělá v potahu mocné boule.⁹

---

⁶ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 115.

⁷ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 161.

⁸ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 154.

⁹ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 169.

Tyto vedlejší postavy, které si autor vybírá, vypovídají o jeho uvědomování a vnímání veškerého obklopujícího světa a lidí kolem něj. Nutno říci, že zmiňované osoby se nepohybují a nepodléhají žádnému vývoji (jsou statické). Vypravěč je tedy potkává v prostorách barů, ulic, veřejné dopravy, bulharských lesů či pražských bytů.

I přes typické vyznačování obyčejnosti postav se v knize najdou i podivíni. Tyto figury spolu s jejich historkami pak celý příběh ozvlášťují a doplňují ho vtipně, v některých případech až nechutně. V povídce *Démoni ticha* se jeden takový podivín objeví. Jeho jméno se nedozvíme, avšak hrdinovi dělá chvíli na jeho dobrodružném výletě společnost.

Nad tebou stojí vytáhlá figura v kabátě. Divně úzká protažená lebka porostlá krátkým mechovitým vlasem, vousem vyrudlé barvy.¹⁰

Také v povídce *Planeta Žižkov* se vypravěč pozastaví nad osobou v baru. Zaujala ho nejen vzhledově, ale také díky rozhovoru, který náhodou vyposlechl.

Její obličej se leskne metr od tebe. Je jí k šedesátce. Pod vrstvami laku, pod parukou, v rozpustilé džísce vříská svraštělá bezzubá bytost. Cení porcelánové klafáky na svého nejnovějšího.

„Tobě nevadí, že chodím s tvojí dcerou?“ řičí brunátný gladiátor, huby se mu valí kouř jako čertovi, típne doutník o stůl, vrazí do sebe fernet.

„Nevadí,“ skřípne ženská, „mě to totiž vzrušuje.“

„Seš ulítlá.“

„Ty seš ulítlej, protože šoustáš starou bábu.“¹¹

Chování hrdiny k vedlejším postavám bych charakterizovala jako chladné a odtažitě. Honza si jen tak někoho k tělu nepřipustí. Například u povídky *Hovězí kostky*, v níž se vypravěč setkává se zmiňovaným Ukrajincem, to lze vysledovat. Ze začátku se s ním sice dá do řeči, ale když je pak opilý Ukrajincem pozván do hospody, Honza se okamžitě vymlouvá, a dokonce mu dá smyšlené jméno Petr Hlavatý.

---

¹⁰ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 36.

¹¹ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 105.

Zve tě na mejdan, ted' a tady. „Pojd' se mnou! Pojd' – musíš! Kam spěcháš? K čemu spěchat? Jedem! Zatancujem si!“
„Seru na to, nezlob se,“ říkáš mu, „nebaví mě chlastat.“¹²

Povídka pak následně pokračuje schůzkou se svým synem, po níž se vypravěč potlouká městem a opět pozoruje okolí. Když dojde na místo, kde před několika hodinami potkal ukrajinského spoluobčana, hrdina řekne: *„Rozjařený Ukrajinec tu citelně chybí.“* Z této poslední věty pociťuji lítost, která Honzu přepadla kvůli nemožnosti se s touto postavou opět setkat.

Pokud bych se zaměřila na postavy mající určitý vztah s hlavním hrdinou, v knize jich najdu mnoho. U nich již nejde o pouhé vyplňování prostoru, avšak jejich účastí se stávají hlavními představiteli příběhu. Je určitým způsobem nelehké v některých případech uhodnout, zda jde již o vedlejší postavu či stále o hlavní. Často totiž hlavní aktér nezastává natolik důležitou roli v příběhu.

Hlavními postavami jsou ale rozhodně takové postavy mající s hrdinou například společnou historii či se v knize objevují vícekrát. Mohla bych jmenovat Kotalíka, jehož jméno se nejdříve náhodou objeví v povídce *Démoni ticha*, po kterém se shání jistá Laura. Honza si ani na jednoho z nich nevzpomíná.

Shání jakéhosi Kotalíka. Říkáš, že si nikoho takového nevybavuješ.

*„Je to ten, se kterým jste tenkrát chtěli spáchat společnou sebevraždu,“ osvěžuje ti paměť,
„domluvili jste se prej cestou vodněkud někam.“*

Znovu říkáš, že nevíš.¹³

Dále ho pak vypravěč potkává devět let po telefonátu na palubě lodi v povídce *Ztracené odpoledne*.

Koukneš – a tam stojí byvší novovlňák Kotalík. Má napuchlou tvář, občanskou košili, civilní kraťasy. Náušnic, odbarvených vlasů a vytřeštěného výrazu se dosud nevzdal.¹⁴

---

¹² Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 136.

¹³ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 32.

¹⁴ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 66.

Vypravěč už během těch několika let přišel na to, kdo byl ten záhadný Kotalík, se kterým chtěl před časem spáchat sebevraždu. Zná zhruba jeho dobrodružný styl života a popisuje ho jako:

Tenhle kluk nepatří k těm, co řeší svět vsedě. Něco vyhodit oknem, zmizet ve čtyři ráno v botanické zahradě, žít půl roku v podzemním městě na Anatolské náhorní plošině, to je jeho styl.¹⁵

U těchto hlavních postav zjišťujeme, že typově jde vždy o inteligentní osoby. Mají však nějaké osobní trable (rozvrácený vztah, zdravotní či milostné problémy aj.). Ve většině případech tak tyto figury žijí stereotypním způsobem života, neprožívají žádné zásadní změny, a tudíž se nevyvíjejí. Pro příklad uvádím kamaráda Pát'u-Pát'u z povídky *Návštěva*. Ten si prochází zdravotními problémy, se kterými si ani doktoři neví rady.

„Mám aktuálně trochu jiný starosti, byl jsem u neurologa. Jako vždycky nedokázal přesně říct, co mi je, ale měl novinku, možná prej mimo jiný parkinson.“ Je pravda, že je mu třeba už nějaký čas obouvat boty, navlékat bundu. Občas mu přestane fungovat půlka těla, nevstane z křesla, zasekne se ve dveřích. Místo původní tváře nosí ztuhlou masku životem olískaného pětapadesátiletého dítěte, Šedivé vlasy do půli zad.¹⁶

Také ženské role v knize zaujímají určitou pozici. V některých povídkách s ženou hrdina tvoří milenecký pár, v některých však pouze vypráví o bývalém partnerském vztahu. Například v první povídce *Miliónový čas* vypravěč popisuje svojí přítelkyni Betynu.

Mám ženu. Jsme spolu půl druhého roku. Máme hezký vztah, který nicméně vychladá. O emoční vzněty není nouze. Emoce udržují napětí, dokud jsou překvapivé. Jenže pak se potenciál překvapivosti vyčerpá a vplíží se zvyk. Fáze, s jejímž nástupem jsem zatím pokaždé zklamal.

Betyna je trpělivá, štihlá, extrémně okatá, bystrá, žádoucí. Ale hlavně trpělivá. Pochází z inženýrské vily v Košířích. Odkojená Solženicynem, Bergmanem, braníkem desítkou. Vystudovaná defektoložka. Stará se v ústavu o chudáky, co je život pokroutil na duchu.¹⁷

---

¹⁵ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 66.

¹⁶ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 178-179.

¹⁷ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 11.

V závěru povídky se však Betyna dává dohromady s kamarádem Kolejkou a vztah tím mezi Honzou končí. V textu je také demonstrováno, jak se vypravěč neumí poprat s fázemi a nástrahami každého partnerského vztahu. Podle mého názoru však v této knize poměr mezi mužem a ženou nehraje významnou roli. O svých vztazích a partnerkách se zmiňuje jen sporadicky.

Co se týče mužských postav, těch je spolu s jejich hovory v povídkách mnoho. Častokrát jsou dialogy mezi nimi výrazněji hlubší a detailnější. Příkladem je povídka *Návštěva*, ve které se objeví několik mužských figur. Děj se odehrává v bytě u jedné z nich, kde probíhá velká hostina nad spoustou jídla a alkoholu. Konverzace mezi těmito čtyřmi dospělými muži se nese napříč několika témat (Černobyl, let asteroidu, příhody z kavárny atd.). Z těchto rozhovorů pak na mě Honza působí tak, že je otevřenější k mužům než k ženám.

3.2. Prostředí

V této části bych se chtěla věnovat prostředí, v němž se děj povídek odehrává. Nutno připomenout, že autor umí svým typickým jazykovým stylem bravurně vystihnout a popsat atmosféru i okolní svět, ve kterém se vypravěč nachází.

Pokud bych kladla důraz na exteriér, hlavním prostředím knihy bude rozhodně město Praha. Zde hlavní hrdina žije. Vypravěč je součástí pro něj známého prostoru. V textu se mnohdy objevují názvy pražských ulic, náměstí či barů (podle toho, kde se zrovna nachází).

Podsvícený chrám svaté Ludmily srší všemi svými špicemi, mezišpicemi, podšpicemi a špičatými vikýři k nebesům. Socha dívky na trávníku vypouští bronzového holuba. Pětikilový pták se jen jakoby nedopatřením dotýká hranou ocasu její dlaně. Opodál trčí budka na muří noze, kde bába prodává párky v rohlíku, ať s dijonskou, křenovou, kremžskou či plnotučnou, vše za dvacku a přes den.¹⁸

V povídce *Démoni ticha* se však Honza přesouvá na periférii hlavního města a vyráží do lesů, kde stráví jednu noc. I zde se objevuje poměrně detailní popis okolní obklopující přírody.

Vhodné místo se ti nabídne samo – v zásadě ošklivý výmol, obklopený ze všech stran hustými smrky, nabízejícími výhodu částečné intimity.¹⁹

---

¹⁸ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 135.

¹⁹ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 34.

Podle mého názoru se ale vypravěč raději zdržuje v místech blízkých svým přátelům. Mimo jiné právě prostor také udává určité znaky, které se pak promítají do vlastností postav.

Motivem výletu či vycestování má například povídka s názvem *Miliónový čas*. Tyto vyjížděky chápu tak, že jsou pro hrdinu jakýsi únik z reality. Právě ve zmiňované povídce je důvodem odjezdu do Bulharska krize, která probíhá v partnerském vztahu Honzy a Betyny.

V knize se tedy vícekrát vyskytují místa ulic. Primárními a zároveň interiérovými a stále se opakujícími se místy jsou ale hospody či bary, ve kterých se Honza často pohybuje. Vypravěč opět díky svému talentu dokáže vykreslit vše podstatné, co ho obklopuje. Čtenář z těchto popisů pak nabírá dojem perfektní autenticity.

Vstoupíš do divoce vymalované místnosti. Zdi jsou ověšeny změní plakátů, smaltů, rámovaných cedulí. Prostor mezi nimi vyplněn hustým mumrajem nápisů, jež zde zanechali hosti.²⁰

Prostředí situované do hospod a barů nacházíme nejen v dominující Praze, ale také na cestách. Tento fenomén nacházíme i na pracovní cestě napříč Londýna či na návštěvě přítelkyně kamaráda Floriána ve městě Římov (*Vzácná paní, to se ví...*).

Jak už jsem zmiňovala dříve, Haklovi jde hlavně o zachycení všednosti. V povídce *Návštěva* se objeví popis bytu, který bez pohybu tuto všednost vystihuje.

Z tmavých zákoutí bytu na nás hledí sépiové tváře babiček, inženýrů, neteří, tet. Zasklené fotky sivoookých polabských krasavic se sametovými líčky, retušované snímky mužů s předčasně prořídými kulovitými hlavami.²¹

Náš hrdina se párkrát vyskytne také v dopravních prostředcích. V povídce *Deštník z Londýna* se hned na začátku ocitá v podzemce. Ta má evidentně technické problémy, když se uprostřed jízdy překvapivě zastaví kdesi v tunelu. Vypravěč tomuto prostředí nevěnuje příliš pozornosti, nýbrž se spíše zaměřil na atmosféru v porouchaném metru.

Podzemka zastavuje uprostřed skřípění. Brzdí, stojí ve tmě. Za okny začouzený cihlový tunel. Nic se neděje. Cestující mlčí, jiní polohlasem rozmlouvají, dalším bziká v uších muzika.²²

---

²⁰ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 101.

²¹ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 191.

²² Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 117.

4. SHRUTÍ POSTAV A PROSTŘEDÍ

Postav je v knize poměrně mnoho. Nejdříve jsem se soustředila na mimetickou dimenzi, díky které ve fikčních postavách nalzáme některé osoby našeho reálného světa. Zmínila jsem se o specifických promluvách napomáhající „slyšet“ daný dialog jako ve skutečném světě. Poté jsem si rozdělila postavy na hlavní a vedlejší, přičemž u obou těchto typů je typická všednost. Vedlejší postavy pak plní funkci jakési kulisy, které si vypravěč ve fikčním světě všimá a dále nám ji prezentuje. Pak se má pozornost přesunula k hlavním postavám, především jsou mužského pohlaví. V knize jsem našla taková jména objevující se v knize vícekrát.

Na rozdíl od výtvarného umění mající možnost prostorového zobrazení, literární vyprávění takovou možnost nemá. V literárním vyprávěném světě je nespočet mezer a prázdných míst, které jsou složeny z detailů. Ty jsou schopné vytvořit alespoň iluzi celku. Čtenáři mají však potřebu konkretizace a zaplňování prázdných míst vyprávěného prostoru. Na druhé straně si musíme uvědomovat, že tím rušíme identitu vyprávěného. Podle mého názoru je však v knize užito takových forem, díky kterým si čtenář mezery vyprávěného světa dokáže poměrně snadno doplnit. (Kubiček, 2013: 78)

Způsob charakteristiky vyprávění závisí také na použité perspektivě (popisovat vyprávěný svět může některá z postav příběhu). Tím, že se nám ale během celé knihy vypravěč nemění, nemusí recipient příliš přemýšlet nad tím, okolo které postavy se děj právě odehrává. (Lederbuchová, 2002: 109)

Prostor i prostředí literárního díla nám udává určitý obraz zachycující vnější okolní svět (přírodní nebo společenský). Širším pojmem než místo děje je prostor určovaný vztahem mezi prostředím děje. V epice se může uplatňovat několik druhů prostorů. Existuje například prostor migrační. Ten je častý v dílech s dominantním tématem cesty (dobrodružná próza). V knize *Hovězí kostky* bych jmenovala například povídku s názvem *Miliónový čas*, v níž je právě dominantním tématem cesta. Dalším hlediskem může být prostor reálný a fantaskní (pohádky) a nakonec máme kontrastní prostor. V něm se mohou uplatňovat prostředí bez specifických vzájemných vazeb, avšak pokaždé je jedno z prostředí dominantní (pokud se nejedná o migrační prostor). V této knize je dominantním prostředím rozhodně Praha. (Lederbuchová, 2002: 255)

V pásmu vypravěče je pak obraz prostoru komponován jako popis místa děje a ten znázorňuje výpovědní hodnotu autorského stylu. V našem případě se autor snaží o velice detailní popisování okolního prostředí prostřednictvím lexikálních prostředků. (Lederbuchová, 2002: 227)

„Na kapotách lpí mokré listí. Na strmých schodech rozdělených železným zábradlím, po nichž stoupám vzhůru, je listí po kotníky. Kapénkami nasycený vzduch rachotí v plicích. Z jedné strany divoké křoví, z druhé obrysy zpustlých vil v zanedbaných zahradách.“²³

Děj, postava a obraz místa děje společně utváří jednotu syžetové situace, ve které vypravěč vytváří specifickou atmosféru situace. V obrazu prostředí a prostoru jsou obsaženy základní věcné informace o místě děje, ale také o způsobu, jakým vypravěč (postava) vidí, prožívá nebo hodnotí dané prostředí. (Lederbuchová, 2002: 151)

Co se týče vývoje prostředí, i v této rovině pozorují rozdíly, srovnám-li začáteční povídky s povídkami druhé půle knihy. Myslím si, že na prvních třech povídkách tento rozdíl lze vhodně demonstrovat. Ať už si vezmeme *Miliónový čas*, ve kterých hrdina cestuje spolu se svými kamarády po Bulharsku nebo *Démony ticha*, v nichž se hlavní postava jednoho dne probudí s nápadem odjet si vyčistit hlavu kamkoli do lesa. Je zde zkrátka očividné, že v mládí byl jeho život živější a dobrodružnější. Naopak v mladších povídkách je často zachycen vypravěčův život z místních kavárenských prostředí, barů či kamarádova bytu. Pražský stereotyp pak „rozsekne“ povídka *Deštník z Londýna*, ve které odjíždí pracovně do zahraničí, čímž se tak oživí jeho každodenní usedlejší rutina.

Prostředí jsem si tedy rozdělila podle toho, kde se děj odehrává (exteriér a interiér). Dle mého názoru mají čtenáři žijící nebo alespoň dobře znající Prahu velkou výhodu. Jak už bylo řečeno, dominantním místem je právě zmiňovaná Praha. V textu se objevují přesná geografická umístění - autor hojně užívá názvy pražských ulic, částí, náměstí, budov, barů, což podporuje autenticitu²⁴. V mnoha případech tak může z popisů prostředí informovaný vnímatel vyvodit, jaký například konkrétní bar může mít autor zrovna na mysli. V opačném případě může dokonce dojít i k neporozumění. V textu se například objeví „vybouraná pláň před Palmovkou“.²⁵ Čtenář, který nezná Prahu, a tudíž tedy nemá ponětí, že jde o název pražské ulice a křižovatky, si může popřípadě podle svého názoru domyslet (avšak mylně), že jde třeba o budovu či park.

---

²³ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 99.

²⁴ Rozdílné je to u prostředí, které je pro vypravěče neznámé. V takovém případě se přesné geografické názvy neobjevují.

²⁵ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 161.

5. POSTAVY, HRDINA A JEJICH KOMPOZICE Z HLEDISKA PÁSMÁ PROMLUV

V knize *Hovězí kostky* se objevuje hodně vedlejších postav, avšak nejsou stálé. Tím, že jednotlivé povídky vypráví děj pouze jednoho dne nebo v některých případech i pár dnů, není zde tak podrobně popsáno, o jak důležitou postavu se jedná (zda jde o příbuzného, dlouholetého kamaráda či nejlepšího přítele).

Rovina vyprávěného je tvořena promluvami přímé řeči, která je vyhrazena právě postavám. Jde o jakousi „slyšitelnou“ řeč. Díky ní je těmto osobám umožněno komunikovat mezi sebou v rámci fikčního světa. Formálně ji poznáme podle uvozovek, ale nemusí tomu tak být vždy. Uvozovky jsou pouhou konvencí a mohou být nahrazeny i jiným grafickým znakem nebo nemusí být přítomné žádné značení. Recipient by si tak v průběhu čtení měl uvědomit neznačenou přímou řeč. (Lederbuchová, 2002: 266)

Přímá řeč se objevuje v dialozích, monolozích nebo ve vnitřních monolozích postav. V knize se hojně vyskytují promluvy přímé řeči v dialozích, např.:

„„Nazdar, avatare,““ povídáš. „Kde se tu bereš?““

„Ále – tranzit,““ mávné rukou.“²⁶

Ve většině případech postava promlouvá v gramatickém čase přítomném (výjimkou je vyprávění o minulých událostech, které jsou v čase minulém).

Vnitřní monolog je jazykem zprostředkované myšlení postav. Promluvy jsou psány v ich-formě, ty nesou jazykové distinktivní rysy přímé řeči. Nebývají však značeny uvozovkami (také není podmínkou). Tyto promluvy postavy tak ve fikčním světě nejsou slyšitelné pro ostatní figury. I vnitřní monolog se v textech objevuje:

„Proč ne, říkáš si, to stihneš.“²⁷

---

²⁶ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 137.

²⁷ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 136.

6. HLAVNÍ POSTAVA/VYPRAVĚČ

Hrdina (nebo také protagonista) je nejdůležitější postavou díla. Je možné, že hlavními protagonisty mohou být postavy dvě. Hlavně v literatuře pro děti se rovněž objevuje tzv. kolektivní hrdina (stejně důležité postavy). V naší knize tomu tak není. Hrdinou je v každé povídce stejná postava. (Lederbuchová, 2002: 257)

Jak už bylo řečeno, autorovo vlastní jméno je Jan Beneš a právě v této knize je Honza zároveň vypravěčem a hlavní postavou (můžeme se tedy domnívat, že jde o jednu a touž osobu) a právě pomocí vypravěče jsou sdělovány narativní informace. Podle Geralda Prince je vypravěčem „ten, kdo vypráví, a je vepsaný do textu.“ (Kubiček, 2013: 124)

Vypravěč může být dvojího druhu. Podle Gérarda Genetta buď heterodiegetický, ten se příběhu neúčastní, nebo homodiegetický, který je postavou příběhu. Ten může mít ještě další dvě formy – autodiegetický, představuje hlavní postavu, anebo to může být vypravěč-svědka, který zastává roli pouhého pozorovatele. V našem případě jde tedy o homodiegetického vypravěče autodiegetického. Tento typ vypravěče je omezen tím, že je pouze jednou z postav. Neví, o čem uvažují ostatní figury, proč jednají právě tímto způsobem. Může se pouze domnívat. (Kubiček, 2013: 127-132)

Jde tedy o přímého vypravěče, jenž příběh prožíval, a tudíž o něm může vyprávět. Je schopný představit další postavy pouze ze svého omezeného úhlu pohledu. Tím nechává větší prostor čtenáři a jeho tvůrčí spolupráci. Podle mého názoru se tak vnímatel lépe dokáže vžít do fikčního světa hrdiny a může se s ním například snadněji sžít a prožít jednotlivé dialogy, kterých se postava účastní. U heterodiegetického vypravěče je pochopitelně pro recipienta mnohem složitější vžít se do dané situace, když ani sám vypravěč se děje neúčastní. (Lederbuchová, 2002: 347)

Rovina vyprávění je pak tvořena promluvou vypravěče. Ta může být vyjádřena er-formou, ich-formou, wir-formou nebo du-formou. Pro kompozici syžetu je rovina vyprávění nezbytná, protože tak čtenáři zprostředkovává utříděné a uspořádané, specificky jazykově vyjádřené informace o dění v pásmu postav.

V tomto díle je užito hned několik vypravěčských perspektiv – ich-forma, er-forma a du-forma. Ich-forma u čtenáře vzbuzuje dojem autentičnosti prožitku situace mluvčím a vyjadřuje významy vnitřní perspektivy, díky které se pásma vypravěče a postav sbližují (jde například

o vnitřní monolog). Je to tedy vypravování v první osobě. Tato forma působí sugestivněji než er-forma, proto ji v dnešní literatuře můžeme více zaznamenat.

V textu se objevuje ich-forma jak reflexivní (autorská), tak zpovědní. Bez kontextu však tyto dva druhy ich-formy nejsme schopni odlišit.

Autorská ich-forma komentuje situaci takovým způsobem, že posiluje význam distance mezi vypravěčem a dalšími postavami např.: „*Uprostřed vřavy si přijímám s nevídaně rozložitou černou paní., Jsem připraven bleskurychle uhnout.*“²⁸

U zpovědní ich-formy se do vyprávění vnáší jakési významy bezprostřednosti. To znamená, že čtenář si tak získává obraz atmosféry momentálního prožitku situace. Poznat ho můžeme například podle změny slovesného času (z minulého na přítomný), dále podle zvolacích vět, citoslovcí nebo vnitřních monologů vypravěče. (Lederbuchová, 2002: 121)

„*V dalším balení čtyři špalky temně krvavého zadního. Připadám si jako Jiřík, když dostal za úkol přelít sítem jedno moře do druhého.*“²⁹

Er-forma se vyznačuje vypravováním ve třetí osobě. Autorský vypravěč tak vypráví o událostech z určitého nadhledu jako o minulých a ukončených dějích. U této formy je dobře vidět odstup vypravěče od děje, o kterém lze pouze referovat nebo ho komentovat. (Lederbuchová, 2002: 80-81)

„*Vybavil se na to novými černými leviskami, pečlivě naleštěnými popraskanými polobotkami a jelenicovým sakem.*“³⁰

Du-forma se však v textu objevuje nejvíce. Jde o formu, ve které vypravěč vypráví děj ve druhé osobě jednotného čísla. V novodobých prózách se tento působivý styl začíná hojně užívat.

„*Doma odhodíš batoh, shodíš šaty. Zhltněš pár soust studeného rizota z lednice*“³¹

---

²⁸ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 131.

²⁹ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 94.

³⁰ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 47.

³¹ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 43.

7. JAZYK

Jazykovou stránku tohoto díla bych charakterizovala jako velmi nápaditou, což je vidět nejen u díla *Hovězí kostky*, ale i u ostatní Haklovy tvorby. Emil Hakl ve svých dílech užívá velice specifické jazykové prostředky, díky kterým se stává výraznou osobností současné české literární scény.

Pokud bych se zaměřila na stránku syntaktickou, spisovatel používá spíše krátké, jednoduché úsečné věty. Čtenář je tak stržen textem, jenž je charakteristický svou dynamičností a rytmičností. Na příkladu bych chtěla poukázat na zmiňovanou dynamiku krátkých vět, v nichž autor stručně, avšak pro čtenáře dostatečně, popsal život svého kamaráda.

„Má toho za sebou, ač o dost mladší, desetkrát víc než já. Chvilí je tady, chvíli v Čechách, občas vyrazí na moře zachraňovat běluhy, fotit velryby, bránit stavbě rybí konzervárny a podobně. Vystudoval v Oxfordu, zestárl v Praze. Britský dril ho vybavil nepřístupnou maskou Iggyho Popa, slovanská krev sklonem k vnitřní nestabilitě. Živí se, jak umí, mimo jiné překládá.“³²

Texty jsou také pestré, co se týče lexikální stránky. Hlavní hrdina většinou promlouvá spisovným jazykem, avšak občas okoření své vyjádření vulgarismem či expresivním prostředkem. Autor však tato slova používá uváženě a hlavně je umí užít ve chvílích, ve kterých působí vtipně, ale ne urážlivě. Zaměříme-li se na vulgarismy, ty se v textu objevují hojněji a to právě v dialogích pásem postav. Tím je pro čtenáře snazší rozpoznat charakterizaci jednotlivých postav, anebo určit prostředí (sociální zařazení, vzdělání aj.). V následujícím příkladu můžeme vysledovat jak expresivní vyjádření, tak vulgarismus, které jsou užity v hospodském prostředí.

„„Má kvrdlačku, chcípák,“ říká nemilosrdně Vokoun.

„Tohle je důkaz? To by u nás neprošlo, ani kdyby...“

„Vokoune, nesor!“ varuje hospodský.“³³

Autor se také v rozhovorech snaží o autentičnost dialogů, které zaznamenává. Typickým znakem je rovněž zdůraznění určitého rysu výslovnosti u dané postavy, což pak vyzdvihuje

---

³² Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 118.

³³ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 53.

zvyklosti mluvčích. Tento užívaný způsob u tvorby dialogů napomáhá k bližší a konkrétnější charakteristice psychologie postav, a tím nabírají promluvy velmi životný dojem. Jako příklad uvádím dialog mezi hlavním hrdinou Honzou a Ukrajincem, s nímž se náhodou dá do řeči. Lze zde vypořádat snahu autora o vystižení ukrajinského přízvuku.

„„Aha – Ukrajinec,“ zopakuješ po něm.

„Ně Ukrajinec,“ řve na tebe, rve ti z ruky paraple, cloumá s tebou, skřípe ti zuby těsně u ksichtu.

„Ja Zakarpatskaja Rus!“³⁴

V Haklově knize se také vyskytují nespisovná hovorová lexika (tvym, vono, rejt, eště). Autor v popisných pasážích uplatňuje svůj pozorovací talent a výstižnost, a proto před čtenářem vystává obraz například pražského chrámu svaté Ludmily, dívčí sochy a nenápadné prodejní místo rychlého občerstvení. „*Podsvícený chrám svaté Ludmily srčí všemi svými špicemi, mezišpicemi, podšpicemi a špičatými vikýři k nebesům. Socha dívky na trávníku vypouští bronzového holuba. Pětakilový pták se jen jakoby nedopatřením dotýká hranou ocasu její dlaně. Opodál trčí budka na muří noze, kde bába prodává párky v rohlíku, ať s dijonskou, křenovou, kremžskou či plnotučnou, vše za dvacku a přes den.*“³⁵

Knihla obsahuje také metafory (močál mojita), personifikace (zahučí modřín) a zajímavá přirovnání. „*Žena vláčně pohybuje spodní částí čelistí, jako by se ho chystala začít polykat.*“³⁶ Tím se text ozvláštňuje a dodává mu barvitost a hravost.

Zajímavá je také estetická stránka textu, ve kterém hned na první pohled po otevření knihy vidíme, že každý odstavec začíná tučně napsanou první větou (viz obrazová příloha č. 2). Čtenář v tom tak může hledat nějakou důležitost či skrytý význam. Podle mého názoru však celkově tučně zvýrazněné první věty odstavců nenesou žádný smysl a můžeme se tedy pouze domnívat, zda toto zvýraznění autor použil s nějakým záměrem.

Za zmínění stojí také anglicky psaný text, který se objeví pod nadpisem předposlední povídky (viz obrazová příloha č. 2). Jde o text písně od Laurie Anderson, podle něhož jsem hledala nějakou spojitost právě s povídkou nesoucí název *Návštěva*, avšak ve výsledku jsem žádnou pointu nenašla. Můžeme se tedy opět jen domnívat, co tímto textem chtěl Emil Hakl říci. Naopak u čtenářů

³⁴ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 136.

³⁵ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 135.

³⁶ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 112.

s neznalostí anglického jazyka může jít o určitý handicap. Text anglické písně pro ně tak zůstane neznámým.

Anglický text bychom například mohli čekat také v jedné z dalších povídek, konkrétně *Deštník z Londýna*. Děj se totiž odehrává v anglicky mluvící zemi. Předpokladem by mohly být anglické dialogy promlouvajících postav, avšak skoro jediným anglickým textem v této povídce je text písně, která zní z reproduktorů jednoho baru. Dokonce promlouvající řidič metra ke svým pasažérům má v textu český monolog. „*Dámy a pánové, obávám se, že svému zaměstnavateli těžko vysvětlíte, proč jsme měli takhle dlouhou výluku. Nevím to totiž ani já – váš řidič.*“³⁷

Užitý jazyk knihy *Hovězí kostky* tedy koresponduje s typickým vyjadřováním Emila Hakla, ten můžeme vyzorovat i v ostatních jeho knihách (*Skutečná událost*, *Pravidla směšného chování*). Nebojí se užívat nespisovných lexémů, vulgarismů či zajímavých slovních spojení. Texty jsou tak čtivé, v mnoha pasážích vtipně popisované, rytmické a dynamické.

---

³⁷ Hakl, Emil. *Hovězí kostky*. Praha: Argo, 2014, s. 117.

8. SHRUTÍ POVÍDEK

Podle mého názoru je tato kniha velice zajímavá stylem, jakým je napsána. Emil Hakl hodně používá du-formu, protože čtenáře velice sblíží s dějem vyprávěného. Je to způsob, který tykáním přímo hovoří směrem k recipientovi, a tak ho vtahuje do dění.

Specifické je i to, že liché povídky jsou psané v ich-formě a sudé povídky v du-formě. Dále je velmi zajímavé, že povídky jsou řazeny chronologicky, avšak každá se odehrává v jiném roce. Autor si tak vždy vybral pouze jeden den v daném roce, jehož děj pak vypráví (v některých povídkách vypráví děj odehrávající se ve více dnech).

Mezi jednotlivými povídkami jsou vždy poměrně dlouhá časová údobí, například mezi první a druhou povídkou je sedmiletá pauza. Čtenář tak nemá přehled úplně o všem, co se v životě vypravěče děje, a některé události si dokonce musí sám vyvodit či domyslet. Tohle platí i o několika postavách, o kterých autor vypráví v jedné povídce, ve druhé už o nich není ani zmínka a ve třetí se jejich jména opět objevují – jde například o přítelkyni Lauru, o níž se hrdina poprvé pouze zmiňuje ve druhé povídce, ve třetí o ní nepadne ani slovo a ve čtvrté se dozvídáme, že s Laurou už nějaký čas žije, ale zrovna se od Honzy stěhuje. Čtenář tak opět nedostává odpovědi na otázky typu: „Kdy spolu začali chodit, Kde a za jakých okolností se setkali, Z jakého důvodu se rozchází?” apod.

Těchto jedenáct povídek zachycují úseky a změny v průběhu třiceti let Honzova života (děj první povídky je z roku 1986, poslední se odehrává v roce 2014), a i přesto, že děj vyprávění je zaměřen na Honzu, není zde pravidlem, že v něm vždy hraje nejdůležitější roli. V knize převažují povídky z nového tisíciletí a každá z nich je opatřena rokem, který je vždy v názvu povídky. Recipientovi je tak jasné, kolik let uběhlo od předchozího vyprávění.

Pokud jde o změny během vyprávění necelých třiceti let, co se týče společnosti a technologií, i v těchto oblastech nacházíme nějaký posun. Pevnou linku nahradil mobil, následně smartphone, televizi vystřídal YouTube apod. Krok vpřed můžeme shledat v povídce *Deštník z Londýna* odehrávající se na cestách vypravěčova literárního turné a může nám připomenout omezování svobody ze strany minulého režimu. Celkově ale v díle není mnoho narážek na politické dění.

V textu prvních povídek můžeme pozorovat rychlejší a nezatižený spád. Ten je postupem času vyměněn za dialogy nebo vnitřní monology. Hrdina se už totiž v pozdějších rocích tolik nehýbe – není tak spontánní jako dříve za svého mládí.

Autor čerpal z vlastních a odposlechnutých zážitků, které pak dokonale zkombinoval. Běžné situace se v povídkách prolínají s neobyčejnými, což je v Haklově tvorbě typické. Celkově jsou jeho texty vždy okořeněny skrytým humorem.

9. LITERÁRNÍ DÍLO, ZASAZENÍ DO KONTEXTU AUTOROVY TVORBY

Kniha *Hovězí kostky* je dílo obsahující jedenáct povídek. Všechny tyto povídky jsou řazeny chronologicky a vždy mají přiřazený daný rok, ve kterém se děj odehrává. Vypravěčem jednotlivých příběhů je vždy jedna a táž osoba, která ale během vypravování mění vypravěčské formy.

Pokud bychom měli zařadit tuto knihu do časového kontextu autorových děl, patří *Hovězí kostky* mezi novodobé literární dílo. Vyšlo totiž v roce 2014. O něco mladší knihou je dílo s názvem *Konec světa* a zároveň je již druhým vydáním. První vydání knihy proběhlo v roce 2001 a byla tehdy také prvním prozaickým Haklovým dílem. Tento autor totiž na české literární scéně nejdříve debutoval básnickými sbírkami *Rozpojená slova* z roku 1991 a *Zkušební trylky z Marsu* (2000). Hakl vydal mnoho prozaických knih, pokaždé v nakladatelství Argo, a tím také spisovatel patří mezi kmenové autory této společnosti. Dalšími literárními prozaickými díly jsou: *Intimní schránka Sabriny Black* (2002, přepracovaná verze pak vyšla v roce 2010), *O rodičích a dětech* (2002), *O létajících objektech* (2004), *Let čarodějnice* (2008), *Pravidla směšného chování* (2010) a *Skutečná událost* (2013).

Když nahlédneme do knih *Hovězí kostky*, *Skutečná událost* a *Pravidla směšného chování*, asi nás hned zarazí, že se v textu objevují tučně zvýrazněné první věty odstavců, které v *Pravidlech směšného chování* působí dokonce jako nadpisy. Nicméně žádnou nadřazenou funkci tyto věty nemají. Jde snad pouze jen o funkci estetickou.

Srovnáme-li úplně první prozaickou knihu *Konec světa* s naším dílem *Hovězí kostky*, narazíme na poměrně mnoho shodných věcí. Nejenže jsou obě dvě knihy povídkovou sbírkou, ale také co se týče typu hlavní postavy, která je vždy zároveň vypravěčem. Prostředí je též velmi identické. Odehrává se totiž hlavně v Praze nebo v jejím okolí. Rovněž motiv těchto knih je relativně totožný. Zachycují totiž každodenní prosté příhody, které člověk zažívá dnes a denně, konkrétněji v hospodách či barech (časté prostředí těchto povídek). Popis okolí je také v obou knihách detailní a vystihující, v čemž tkví autorův již několikrát zmiňovaný talent.

Závěrem bych se chtěla letmo dotknout jazykového stylu, který Hakl používá. Snažíme-li se totiž najít nějaký znatelný vývoj či posun v jeho prozaických textech, nic rozdílného a zásadního neshledáme. Pro Hakla jsou typické různé věty kratšího typu, ať už se jedná o souvětí souřadné či podřadné. Užívá nápaditá slovní spojení, nespisovná slova, vulgarismy, přímé řeči atd. Pro čtenáře jsou texty velmi snadné na pochopení. Odborné termíny samozřejmě můžeme také najít, avšak jsou

použity tak, aby jimi buď obsah a význam děje nebyly vnímátemi zkomplikovány, nebo se v následujících větách dozvíme jejich význam. Jazyk používaný v tvorbě Emila Hakla je tedy celkově konstantní.

10. INTERNETOVÉ RECENZE NA KNIHU

Dobrcestina.cz

Na webu dobrcestina.cz napsal článek o Haklových Hovězích kostkách Lukáš Prchal. Píše o tom, jak autor touto povídkovou knihou moc nepřekvapil. Emil Hakl údajně „*pokračuje po stejných kolejích, po nichž jede i ve svých starších knihách*“.³⁸ Postavy jsou prý také velmi podobné postavám z předchozích próz. Autor této recenze tu zmiňuje, že si úplně není jistý tím, zda je opravdu Honza hlavní postavou knihy kvůli užívání více vyprávěcích forem. I tak hlavní postavu charakterizuje jako smolaře, ironizujícího a nedůvěřivého pozorovatele, který vše sleduje zpovzdálí a vše bere tak, jak to je. O vedlejších postavách míní, že jsou o hodně živější než naše hlavní postava, protože ta svým životem vlastně jen tak proplouvá.

Zmiňuje zde také rychlý spád prvních povídek, ve kterých se hodně střídají místa děje. I tak však dochází k závěru, že v Haklově knize je dominující pocit smutku, nudy a izolovanosti, ale ten občas rozráží humorem. Jako velké plus vyzdvihuje, že autor v knize nechává pouze rezonovat záznam událostí a nesnaží se tak vsugerovat nějaké své poznatky přímo čtenáři.

Respekt.cz

Ondřej Nezbeda, autor článku v internetovém časopise Respekt, popsal téma knihy Hovězí kostky několika krátkými větami, ve kterých se objevují slova jako např.: stárnoucí unavení muži, neaktivnost k práci a ženám, bezradnost jejich současné existence, rezignovaný ústup nebo vyhasínání. Celkově se tedy hrdinové tzv. „*nechávají unášet životem jako klacek proudem řeky*“.³⁹ V životě se nezachytí jak v rodinném životě, tak ani v tom pracovním. Zmiňuje se také o ženských postavách. Ty se v knize objevují jen sporadicky jako o těch aktivnějších a životaschopnějších. I tak se však jeho postavy nevyvíjí a jejich osudy nikam nepostupují. Naopak se pouze navzájem utěšují. Autor příspěvku tedy knihu povídek ve finále charakterizuje jako otravně monotónní, u které optimističtější čtenáři jen těžko vydrží až do konce.

O stylu Emila Hakla hovoří jako o více poetickém a expresivním, metaforicky bohatším, ale také velice úsporném.

---

³⁸ <http://dobrcestina.cz/basta/clanek/gulas-z-liboveho-masa>

³⁹ <http://www.respekt.cz/tydenik/2014/22/neutikam-ustupuju>

Vaseliteratura.cz

Jiří Lojín se ve své recenzi zaobírá také vizuální stránkou a to konkrétně barevným provedením obálky knihy. Píše o ní, že se pohybuje skoro na hranici nevkusy (pro představu v 1. obrazové příloze obal knihy). Přirovnává ji k obalu socialistického hovězího bujónu od Vitany. Jako oživení knihy bere odstavce, které začínají tučným písmem. Tím oživení však končí. Čtenář totiž může díky tomuto zvýraznění očekávat zlom děje, k tomu však nedochází.

Zmiňuje také Haklův styl vyprávění. Je uvolněný a není zde snaha o spisovné vyjadřování. To je však pro Hakla typické. Informuje nás také o tom, že i přes široké datování povídek vznikly během jednoho roku. Díky tomuto označení, které tu má úlohu motta, se tak čtenář lépe orientuje v jejich významu.

V další části recenze si pak Jiří Lojín vybral pár povídek a stručně nastínil jejich děj (konkrétně šlo o povídky: Miliónový čas, Démoni ticha, Hovězí kostky, Rychlá verze a Čajovna).

V závěru vyjádření tohoto čtenáře můžeme najít jeho názor, podle kterého krátké povídky Emila Haklovi vyhovují mnohem více než rozsáhlejší formy. Hrdinu nepopisuje jako „lůzra“ (často tak jsou nazýváni hrdinové Haklových povídek), avšak úspěšný jedinec to také není.

iLiteratura.cz

Marek Lollok, autor článku na stránkách iLiteratura.cz, napsal o hlavní postavě těchto povídek, že se mnohdy podobá autorovi knihy jak povahově, tak biograficky. Také tento pisatel si všiml způsobu vyprávění povídek (liché – ich-forma; sudé – du-forma). O moderní du-formě však polemizuje, zda není až příliš lacinou figurou.

Hrdinu celé knihy charakterizuje jako skeptického a sebeironického muže v produktivním věku, pro kterého jsou důležité jeho mezilidské poměry. Hlavní postava se snaží udržovat vztahy pouze s těmi nejbližšími (přátelé, přítelkyně, syn).

Konkrétně povídku Hovězí kostky přirovnává k Haklově zřejmě nejúspěšnější knize O rodičích a dětech, kde pozoruje podobnost v rozhovoru mezi stárnoucím rodičem a dospělým synem. V konverzaci je ale vždy cítit otevřenost a důvěra.

argo.cz

Na stránkách nakladatelství Argo se ke knize vyjádřil svým příspěvkem čtenář Kamil. Ten zde hodnotí obal knihy jako nádherný. Specifický pohled na svět je pod originálním obalem ukryt

v podání Emila Hakla. V textu se objevují dokonalé popisy „individuů“, které každý z nás dennodenně potkává v ulicích města. Dále dodává, že o humor v knize také není nouze.

kultura.zpravy.idnes.cz

V recenzi Kláry Kubíčkové najdeme vyzdvížený Haklův pozorovací talent, díky kterému dokáže pomocí přímých řečí a správně zvolených charakteristik dokonale popsat jakoukoli ztroskotanou postavu pohybující se mezi Žižkovem a výpadovkou na Plzeň. Podle Kubíčkové by si toto dílo rozhodně zasloužilo minimálně další nominaci.

I tak ale knihu připodobňuje k předchozím Haklovým dílům. Hrdinův život se točí pouze kolem hospod, truchlení nad absencí vztahu, lásky či radosti. Hlavní postavu tak pojmenovala jako „lůzra“, který už jen sní, vzpomíná a je smířen se vším, co má.

10.1. Shrnutí recenzí

Na těchto vybraných recenzích jsem chtěla poukázat na shodnost názorů panující mezi čtenáři této knihy. Nejvíce mě zajímal úhel pohledu, kterým se pisatelé dívají směrem k postavám povídek. Snažila jsem se najít takové články, v nichž si recipienti všímají všech vystřídaných vypravěčských forem, a v neposlední řadě mě zajímal názor na extravagantní obal knihy *Hovězí kostky*.

Podle mého názoru jsou tyto recenze svými ohlasy velice kongruentní. Všechny pochvalují Haklův talent pro dokonalý popis postav i fikčního světa, zároveň však konstatují, že autor tímto dílem sice neurazil, avšak ani nepřekvapil.

V charakteristice hrdiny mnoho rozdílů také nenalzáme. Popisují ho jako outsidera, flegmatického a laxního člověka. Svým životem se nechává unášet kamkoli, kam ho cesty dovedou. Zároveň je smířen s tím, že už nic lepšího nepříjde a jeho nejaktivnější životní období už je dávno minulostí.

Emil Hakl se však v jednom z jeho *rozhovorů*⁴⁰ právě o knize *Hovězí kostky* svěřuje, že nechápe tyto pocity čtenářů. Objasňuje, že píše přece o normálních lidech, kteří vystudovali vysokou školu, mají dobrou práci a sociální zázemí, starají se o rodinu, a pokud to nedělají, tak vědí, že by to dělat měli. Ve svých postavách tedy rozhodně ztroskotance (jak se hojně užívá) nevidí. Tento úhel pohledu je prý podle Hakla „zažité klišé“, protože si ho jedinec přebírá

---

⁴⁰ http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/liberatura-s-emilem-haklem-povidky-jsou-vzdycky-za-odmenu--1356727

od druhých. Ztroskotance v jeho knize vidí pouze u dvou až tří postav knihy, avšak jsou jen okrajové.

V recenzích se také často objevovaly názory, které postavám na pozitivním úhlu pohledu nepřidaly. Konkrétně v tom, že si neumí udržet partnera. Postavy se neustále rozcházejí a opět dávají dohromady. I na to Emil Hakl reagoval se slovy, že každý normální člověk má přece za sebou zhruba sedm nepodařených vztahů a to k životu prostě patří.

Autor v rozhovoru samozřejmě názor svých čtenářů akceptuje a říká, že jsou vlastně spoluautoři textu vytvářející si vlastní verze příběhu.

Kdybych měla vyjádřit také svůj názor a své pocity z postav knihy *Hovězí kostky*, určitě bych (ač překvapivě) souhlasila se spisovatelem Emilem Haklem. Během čtení mi nepřipadalo, že by vypravěč povídek byl ztroskotanec, který neví, co se svým životem a nečinně přihlíží okolnímu světu. Naopak jsem toho názoru, že dokonale zachytil vývoj a posun člověka v jedenácti povídkách, což je vidět v těchto vyprávěných příbězích. Připadá mi, že hrdinův život se shoduje se životy většiny lidí dnešního všedního uspěchaného světa. Každý z nás má přece nějakou práci a každý z nás si někdy zajde do baru či kavárny, aby si s blízkou osobou sdělil pár slov. Pokud bych se měla zamyslet nad tím, co by musel náš hrdina v knize dělat a kým by musel být, aby ho čtenářská obec začala brát jako aktivního a optimisticky vyhlížejícího člověka, musel by to být zřejmě člověk, co má nadmíru financí, díky kterým by mohl cestovat do nejrůznějších koutů světa? Nebo by snad musel být člověkem zkoušící nejrůznější adrenalinové sporty, ve kterých by se projevila jeho odvážnost? Možností a nápadů by bylo nespočet, ale to už bychom evidentně hovořili o zcela jiných povídkách.

Je zkrátka na každém čtenáři této knihy, aby si vytvořil vlastní obrázek a vlastní úhel pohledu na „lúzry“ těchto povídek.

ZÁVĚR

V této práci jsem se soustředila na jedno vybrané prozaické dílo *Hovězí kostky*, patřící do novodobé Haklovy tvorby. Díky obsahům ze všech jednotlivých jedenácti povídek jsem se seznámila nejen s vyprávěnými situacemi, ale také hlavně s postavami a prostředím. Na tyto dva fenomény jsem se pak zaměřila v jedné z dalších následujících kapitol. Moji snahou bylo porovnat, zda u nich došlo k nějaké razantní změně a zda se během jednotlivých povídek vyskytují některé postavy objevující se v díle vícekrát. Z této komparace jsem tedy došla k závěru, že je velice obtížné vysledovat nějaký konkrétnější vývoj. Je to dáno hlavně tím, že vypravěč nám popisuje vždy jen jednu zápletku trvající často jen několik hodin, mezi kterými jsou i několikaleté přestávky. Z takto krátkých příhod pak není snadné posoudit například spojitost s danou osobou. Vypravěč se s námi hlavně nepodílí o jeho emoční rozpoložení a vztahy k určitým postavám. Charakterizuje nám je především vzhledově.

Dále mě také zajímaly jednotlivé promluvy postav a vypravěčské formy, kterých je v díle užito hned několik (ich-forma, er-forma i du-forma). Na příkladech jsem ukázala, jak tyto jednotlivě formy vypadají a jak na čtenáře působí.

V kapitole týkající se užitého jazyka jsem kladla důraz na typické Haklovské vypravěčské rysy. Vypravěč povídek je vždy výborným pozorovatelem okolního světa, který umí vystihnout s velkou účastí nadsázky, ironie či humoru. Pro představu jsem se snažila vybrat z textu takové příklady, aby byly co nejlépe vystihující také pro ty, kteří se s dílem Emila Hakla nesetkali.

V předposlední kapitole jsem se pak snažila zasadit naše dílo do kontextu ostatní Haklovy tvorby. Sbíрка vyšla před dvěma lety a patří tak mezi novější autorova díla. Pro přehled jsem uvedla také další jeho prozaickou tvorbu. Nejznámějším názvem knihy se pak rozhodně stal zfilmovaný román *O rodičích a dětech*.

Poslední kapitola byla věnována internetovým ohlasům týkajících se knihy *Hovězí kostky*. Pro přehled jsem se zaměřila na šest recenzí či článků, v nichž se s námi autoři těchto příspěvků podílí se svými pocity a dojmy. Ve shrnutí těchto hodnocení jsem vybrala nejzastoupenější body, na kterých se recenzenti shodují a dále jsou doplněny mými názory. V této části také najdeme postoj a vysvětlení přímo od Emila Hakla. O své knize se vyjádřil v jednom z pořadů Radia Wave. Ve výsledku došel k závěru, že dílo vlastně nebylo pochopeno a snaží se posluchačům osvětlit jeho význam.

Šlo mi tedy především o stručné seznámení s Emilem Haklem, převážně pak s jeho dílem *Hovězí kostky*, které vyšlo v roce 2014. Dále jsem se zamýšlela nad tímto originálním názvem, který může a nemusí znamenat více spojitostí. V první řadě mě zaujal barevně zpracovaný obal, který (jak už bylo řečeno) je podobný obalu masoxu z dob socialismu. Každopádně mě zaujal názor v recenzích uživatele jménem „RobertRoberts“, který tuto sbírku povídek vnímal jako kdyby autor „*nakrájel své příběhy na stejně velký tvar hovězích kostek – všechno ze stejného masa jednoho chlapa, který se pomalu vaří do finální podoby osamělého pozorovatele života.*“⁴¹ Rozhodně je tento názor k zamyšlení.

---

⁴¹ <http://www.databazeknih.cz/knihy/hovezi-kostky-203281>

RESUMÉ

Bakalářská práce Analýza knihy povídek Hovězí kostky se věnuje rozboru jednotlivých jedenácti povídek. Důraz je kladen především na fenomény postav a prostředí, které jsme následně srovnali. Pro lepší zařazení knihy jsme vyjmenovali i další autorova díla, ve kterých hledáme případné shody či rozdíly. V kapitole týkající se jazyka bylo užito mnoha příkladů nalezených přímo v textu knihy, které mají za úkol lépe vystihnout představu aplikovaných jazykových prostředků. Naší snahou bylo také představit stručně život a tvorbu Emila Hakla, jehož pravé jméno je Jan Beneš. Hlavní postava sbírky povídek se jmenuje také Honza a otázkou tedy zůstává, zda se některé zápletky opravdu staly. Do práce jsou dále zahrnuty recenze a ohlasy na tuto knihu, z nichž následně docházíme k celkovému shrnutí.

SUMMARY

This bachelor's thesis titled Book analysis of short stories Hovězí kostky analyzes all of the eleven stories. The emphasis is on the characters and environments and we compared that as well. We mentioned other author's works, in which we were looking for similarities and differences. In chapter Language are a lot of examples from texts of the book. These examples help to introduce applied language resources. We wrote about the life and work of Emil Hak, whose real name is Jan Beneš. The main character of this book is called Honza as well. The question is whether it is one and the same person. In this work are also recorded reviews about this book.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura

BÍLEK, Petr A. *Hledání jazyka interpretace: k modernímu prozaickému textu*. Brno: Host, 2003. Teoretická knihovna. ISBN 80-7294-080-5.

HAKL, Emil. *Hovězí kostky: (jedenáct povídek)*. Praha: Argo, 2014. ISBN 978-80-257-1106-4.

HAKL, Emil. *Pravidla směšného chování*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0262-8.

HAKL, Emil. *Skutečná událost*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0788-3.

HODROVÁ, Daniela. *Proměny subjektu*. Praha: Ústav pro českou a světovou literaturu České akademie věd, 1993. Ursus. ISBN 80-85778-01-7.

KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013. ISBN 978-80-7272-592-2.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Praha: Nakladatelství H & H, 2002. ISBN 80-7319-020-6.

Akademické práce

BŘEZINOVÁ, Hana. *Prozaická tvorba Emila Hakla* [online]. Brno, 2009 [cit. 2016-06-23]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/216954/ff_b/Prozaicka_tvorba_Emila_Hakla.pdf. Bakalářská diplomová práce.

SMUTNÝ, Vojtěch. *Povídková tvorba Emila Hakla* [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: https://theses.cz/id/qmk397/Povidkova_tvorba_emila_hakla_smutny_web.pdf

Elektronické zdroje

Autorský web Emila Hakla [online]. Praha: Argo, 2010 [cit. 2016-06-23]. Dostupné z: <http://www.emilhakl.cz/>

Hovězí kostky. *Argo.cz* [online]. [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: <http://www.argo.cz/knihy/180464/hovezi-kostky/>

KUBÍČKOVÁ, Klára. *RECENZE: Emil Hakl pábí v Hovězích kostkách jako mistr Hrabal* [online]. 2014 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/recenze-hovezi-kostky-066-literatura.aspx?c=A140415_141202_literatura_ts

Liberatura s Emilem Haklem: Povídky jsou vždycky za odměnu. *Rozhlas.cz* [online]. 2014 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/liberatura-s-emilem-haklem-povidky-jsou-vzdycky-za-odmenu--1356727

LOJÍN, Jiří. *Rychlý guláš Emila Hakla* [online]. 2014 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: <http://www.vaseliteratura.cz/recenze/pro-dospela/4300-hovezi-kostky>

LOLLOK, Marek. *Hakl, Emil Hovězí kostky* [online]. 2014 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/33325/hakl-emil-hovezi-kostky>

NEZBEDA, Ondřej. NEUTÍKÁM, USTUPUJU. *Respekt* [online]. 2014 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/tydenik/2014/22/neutikam-ustupuju>

PRCHAL, Lukáš. Guláš z libového masa. *Literární bašta Dobré češtiny* [online]. 2014 [cit. 2016-06-26]. Dostupné z: <http://dobracestina.cz/basta/clanek/gulas-z-liboveho-masa>

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

1. Příloha

Příloha se váže ke kapitole 6 (anglický text písně)

Návštěva (2013)

*I - I feel - feel like - I am -
in a burning building
and I gotta go
cause I - I feel - feel like -
I am - in a burning building
and I gotta go*
Laurie Anderson

Pe přivoděcích k magistrátu se zvolna plouhá značné množství policajních a hasičských vozů. Popojíždějí, jako by se nudily, na něco čekaly. Vzduch je popelnatý, přký vlahného pachu z blízké čistíčky odpadních vod.

Proti mně na přechodu bělovlasá žena se synem, je muž zakrývá obličej léta nestříhaný šedivý plnovous. Odevzdaně čekají na zelenou. Syn svírá držadlo pře-tiženého dětského kočárku, narvaného čímsi, co dělá v potahu mocné boule.

Ve chvíli, kdy nic nejede, přeběhnu. Nabědnu do kočáru: vyplňuje ho špinavý holý tvor, šedé kožní záhyby, přeražené nohy, zkrvavená komolá hlava. Rada

2. Příloha

Příloha se váže ke kapitole 9 (Vaseliteratura.cz – obal knihy)

